

Rinze Ijbema - Genesis 45: 7-8

[1] 'God heeft mij voor jullie uit gestuurd om jullie voortbestaan op aarde veilig te stellen; zo wilde hij veel levens redden. **[2]** Niet jullie hebben mij dus hierheen gestuurd maar God; door hem ben ik de belangrijkste man van de farao geworden, de bestuurder van zijn hele hof en heerser over heel Egypte.'

[3] De verhalen over Jozef gaan over wat er gebeurt als God jou selecteert voor zijn plan. God selecteert Jozef, Hij kiest Jozef uit, vanaf het begin, want God heeft een plan met hem. Als jonge gast krijgt Jozef bijzondere dromen en dat zijn dromen van God. Die dromen maken in elk geval duidelijk dat God iets speciaals met hem, met Jozef van plan is. God kiest Jozef uit – en wat er dan met hem gebeurt, daar gaat het over. Nou zijn wij niet de eersten die deze verhalen lezen en die deze verhalen mooi vinden. De verhalen van Jozef staan in het Oude Testament, de Torah, de Bijbel van de Joden. En reken maar dat zij deze verhalen hebben gelezen en toegepast op zichzelf: wat gebeurt er als God ons selecteert? Wat gebeurt er als Hij een plan heeft met ons? En het is goed om daar wel met een schuin oog naar te kijken als wij vandaag naar Jozef kijken.

En het is goed om bij al die verhalen ook aan de Heer Jezus te denken. Jezus zelf heeft zichzelf gezien als degene die alle losse eindjes uit alle verhalen in de Bijbel aan elkaar knoopt. Aan Jozef kun je zien wat er gebeurt als God jou selecteert. En je kunt heel wat lijnen doortrekken naar de Gods plan met de Heer Jezus. En als je dat allemaal ziet, dan krijgt je ook een heleboel te zien over jezelf. Wat gebeurt er als God jou selecteert voor zijn plan? Daar gaat het over, vanmorgen. Jozef, Israël, Jezus en jij. En de eerste vraag is: **[4]** hoe reageert de omgeving?

Hoe reageert de omgeving? In het verhaal van Jozef: niet allemaal echt positief. **[5]** Vol haat, eigenlijk. Jozefs vader, Jakob, reageert eerst wel positief. Hij ziet het helemaal met Jozef zitten. Komt ook omdat Jozef de zoon was van Jakobs lievelingsvrouw. En Jakob verwent hem behoorlijk. En gooit zo olie op het vuur. Maar ook vader Jakob wordt niet vrolijk van de dromen van Jozef. God laat Jozef dromen, dat alle mensen om hem heen voor hem buigen: vader, moeder, en zijn broers. Daar wordt Jakob niet vrolijk van en Jozefs broers worden jaloers. En we weten allemaal hoe dat is afgelopen: Jozef wordt in een droge put gegooid en vervolgens als slaaf verkocht naar Egypte. Jozef is door God uitgekozen. Maar de mensen om Jozef heen maken hem het liefs een kopje kleiner.

Later, in Israël, hebben ze de verhalen over Jozef ook gelezen als een soort spiegel voor henzelf als volk. Israël wist van zichzelf dat zij het volk waren dat God had uitgekozen, het volk van het plan. Ik kan me voorstellen dat jou dat vandaag misschien niet zo interesseert. Ikzelf ben in elk geval helemaal moe van alle discussies onder christenen over de rol en betekenis van Israël *vandaag*. Maar dan zit hier misschien wel een leermoment voor jou en mij. **[6]** We reageren zomaar geërgerd. Is mijn irritatie of is jouw ongeïnteresseerdheid niet ook vermengd met ergernis over de rol die Israël wel degelijk heeft gehad? Ik geloof dat God Israël heeft uitgekozen, geselecteerd. Wat dat allemaal wel en niet betekent in Gods plan, daar valt nog wel wat meer over zeggen. Maar als het zo is, dan is het gewoon zo en dan heb ik mij daar niet aan te ergeren. En niet zo te reageren als de broers van Jozef.

Heeft Jezus, toen Hij jong was, de verhalen van Jozef gelezen? Vast wel. Hoe zal *Hij* ze gelezen hebben? Als christen kun je heel gemakkelijk een statisch plaatje hebben van Jezus. Volgens christenen is Hij de Zoon van God, is Hij God zelf, en dat is ook zo, dat geloof ik ook. Maar dat betekent niet dat Hij als jongetje van twaalf of jongen van zeventien per sé alles al precies heeft geweten. Ergens in de Bijbel staat ook: 'Hoewel Christus Gods Zoon was, heeft hij moeten lijden, en zo heeft hij gehoorzaamheid *geleerd*.' Jezus heeft gaandeweg meer en meer ontdekt van Gods plan met zijn leven. Zo is Hij stap voor stap klaargemaakt om te begrijpen dat het precies betekende dat Hij op zo'n bijzondere manier met God was verbonden, dat Hij één met Hem was. En wat Gods taak voor Hem was.

In dat leerproces speelden de reacties van mensen een rol. De reacties van andere mensen kunnen je aan het twijfelen brengen. Dat zal bij Jezus niet anders zijn geweest. Maar de reacties op Jezus werden hoe langer hoe negatiever. Eerst vonden ze het mooi, de verhalen die Hij vertelde en de bijzondere dingen die Hij deed. Maar daarachter stuit je steeds weer op Jezus' roeping. God heeft Hem geselecteerd omdat God een plan met Hem heeft. En dat roept weerstand op in Jezus' omgeving. Net als bij Jozef: **[7=8!!!]** wie denk h/Hij wel dat h/Hij is?

Die vraag kun je ook aan christenen stellen. Wie denken jullie wel niet dat jullie zijn? Denken jullie echt dat God jullie heeft uitgekozen? Het is wel belangrijk om dingen hier helder te houden. Ik geloof dat God ons heeft geselecteerd omdat Hij een plan met ons heeft. En ik geloof dat dat voor iedereen persoonlijk geldt. Maar ik geloof ook dat God die uitnodiging naar iedereen stuurt. Deze uitnodiging: 'Ik heb een plan met jou, met je leven. Luister naar Mij, dan ga je wat beleven.' Dat God die uitnodiging naar iedereen stuurt betekent automatisch dat de ene mens niet beter is dan de andere. Juist christenen geloven dat alle mensen uit zichzelf precies gelijk zijn. Dat we uit onszelf niet

echt geneigd zijn God serieus te nemen. En dat God zelf, en dat kan Hij door dromen doen of door het evangelie of door zijn Geest, ons naar zich toe moet trekken. **[9]** Laat zien dat je dat weet.

Dus als mensen om je heen negatief reageren op het feit dat je christen bent, of als christenen de naam hebben dat ze maar een arrogante club zijn, dan kan die reactie je ook aan het denken zetten. Zelfs bij Jozef is het de vraag of Jakob en Jozef zelf niet verkeerd omgingen met het feit dat God kennelijk iets bijzonders met hem van plan was. Dan is het goed om te benadrukken dat in Gods plannen vandaag iedereen een rol kan hebben, iedereen een rol heeft. Maar dat God je een taak geeft, zodra je daar arrogant van wordt, laat je maar één ding zien: je hebt het nog niet begrepen. Het feit dat God je selecteert is honderd procent genade. En alles wat je vervolgens in Gods plan mag doen is dat ook. Laat zien dat je weet dat je niet anders bent.

En dan de tweede vraag. Het gaat over de verhalen van Jozef en hoe je daaraan kunt zien wat er gebeurt als God je selecteert voor zijn plan. De eerste vraag was welk effect dat heeft op je omgeving. De tweede vraag is wat voor effect dat heeft op je eigen leven, **[10]** op wat er daar gebeurt. Nou, feest natuurlijk. Toch? Wel, om te beginnen: bij Jozef niet. Zijn leven, dat is één grote neerwaartse spiraal. **[11]** Ja, God laat hem dromen en Jacob trekt hem voor. Maar het gevolg is dat z'n broers hem willen vermoorden. Dat doen ze dan net niet, maar Jozef wordt gedeporteerd, als slaaf, naar Egypte. Even lijkt het goed te gaan: een goede baan bij een minister van de Farao. Maar dan wordt Jozef vals beschuldigd van seksueel misbruik en in de gevangenis gezet. En dit is het punt: dit alles is precies volgens het plan van God.

En zo heeft Israël de eeuwen door het verhaal van Jozef gelezen als spiegel van hun eigen geschiedenis. Israël zelf heeft net zo'n geschiedenis van ups en downs meegemaakt, in feite één grote neerwaartse spiraal. En Israël heeft altijd hoop geput uit de geschiedenis van Jozef. Als God door het lijden van één persoon zoveel kan bereiken, hoeveel kan Hij dan doen dwars door het lijden van een heel volk heen? Tegelijk: bij Jozef heeft de geschiedenis zelf bewezen dat God een plan met hem had. Maar wat is zijn plan met Israël? Dat is voor Israël zelf in elk geval al de tijd van Jozef tot Jezus een vraag gebleven, waarover ze steeds opnieuw hebben nagedacht. **[12]** Waar is ons lijden goed voor?

Opnieuw is dat een vraag waarmee ook Jezus zelf bezig is geweest. En Hij heeft er op een bijzondere manier een antwoord op gevonden. Op dat antwoord kom ik nog terug, maar het heeft in elk geval betekend dat Hij zijn lijden niet uit de weg is gegaan. Die tekst uit Hebreeën zegt het: Jezus

heeft *uit zijn lijden* gehoorzaamheid geleerd. **[13]** Als God jou uitkiest voor zijn plan: je zou min of meer verwachten dat het dan alleen omhoog kan gaan. Als het leven van Jezus iets duidelijk maakt is dat het zo niet werkt. En Jezus zelf kon toen Hij jong was uit de geschiedenis van Jozef leren dat het zo niet werkt.

Ik wil graag met je stilstaan bij wat dit voor jou betekent. Je leeft in een wereld waarin lijden verboden is. In het heilige vuur waarmee wij ziekten bestrijden, daarin proef je een diepe behoefte aan een leven zonder pijn. In de bereidheid waarmee we euthanasie omarmen proef je denk ik óók die behoefte. En zelfs zoiets als dat je vluchtelingen ziet als een bedreiging voor onze welvaart: we willen echt heel graag comfortabel leven. Niet lijden. En even voor de duidelijkheid: gelijk heb je. Je mag kiezen: wil je meer of minder ellende in je leven. Minder, natuurlijk. Maar op dit moment gaat het me om de vraag erachter. God selecteert je voor zijn plan. Wat gebeurt er dan?

In de kerk hebben we elkaar er altijd aan herinnerd dat we realistisch moeten zijn. Dat betekent niet dat je er op uit bent zoveel mogelijk te lijden. Dat is ziek. Het betekent ook niet dat je pijn en verdriet niet mag vermijden en voorkomen. Dat mag juist wel. Maar: wij hebben afgesproken dat we tegenslag niet zien als bewijs van dat God jou in de steek gelaten heeft. Integendeel. Wij hebben afgesproken dat het mogelijk is dat ook moeilijke dingen iets met je doen wat past in het plan dat God met jou heeft en, omdat Hij God is, dat Hij heeft met de hele wereld. **[14]** Wij blijven zoeken naar het plan van God. We hebben ook geleerd dat je hier heel zuiver mee om moet gaan. Simpele antwoorden werken hier niet. Maar net als Jezus, spiegel je aan het leven van Jozef. Ook Jozef zal zich honderd keer hebben afgevraagd: waarom? Zelfs Jezus heeft het zich afgevraagd: kan het niet anders? Maar dat je dan de moed hebt om het antwoord op die vraag bij God te laten. In wat voor toestand je ook bent, dat je net als Jozef, net als Jezus tegen God zegt: hoe kan i/lk in deze situatie laten zien dat i/lk U liefheb?

Wat gebeurt er als God je selecteert voor zijn plan? Er gebeurt iets met je omgeving. Er gebeurt iets met je leven. Maar kun je ook nog iets zeggen over het effect, **[15]** over het doel, het resultaat? Jozef zelf heeft nog tijdens zijn leven begrepen waarom God hem had uitgekozen. **[16]** ‘God heeft mij voor jullie uit gestuurd om jullie voortbestaan op aarde veilig te stellen; zo wilde hij veel levens redden. **[17]** Niet jullie hebben mij dus hierheen gestuurd maar God; door hem ben ik de belangrijkste man van de farao geworden, de bestuurder van zijn hele hof en heerser over heel Egypte.’ Dat is gaaf, als je dat in je eigen leven mag ontdekken. Hier was het allemaal voor bedoeld, nu valt het allemaal op z’n plek. **[18]** God maakt Jozef tot een zegen.

Ik wil hier nog een keer Israël noemen, omdat je dan ziet dat het ook een vraag kan blijven, of in elk geval voor een deel. Maar binnen de Bijbel zelf zijn daar wel ideeën over. Als Israël zich spiegelt aan de geschiedenis van Jozef, dan is de vraag natuurlijk: wanneer maakt God dan onze rol in de wereld duidelijk? Wanneer laat Hij aan ons en aan de hele wereld zien wat nu zijn plan is geweest toen Hij ons heeft uitgekozen? Het antwoord dat je kunt vinden in de Bijbel zelf is het antwoord van Paulus. Volgens Paulus is het dieptepunt van Israëls geschiedenis dat ze hun eigen redder, de Heer Jezus, niet hebben erkend, maar hebben vermoord. En toch blijkt God daar een plan mee te hebben. Want Jezus leeft en moet je kijken: van alle kanten van de wereld komen mensen om Hem te dienen. Juist Jezus' dood heeft dat effect. En Paulus bidt dat zijn Joodse broers en zussen dat allemaal gaan inzien en volgers van Jezus worden. **[19]** God maakt Israël een zegen.

Jezus. God kiest Hem uit. Hij heeft een plan met Hem. Wat is het effect? Zullen we nog eens lezen wat Jozef van Gods plan had ontdekt, maar dan toegepast op Jezus? 'God heeft mij naar jullie toegestuurd om jullie voortbestaan op aarde veilig te stellen; zo wilde hij veel levens redden. Niet jullie hebben mijn leven en sterven gestuurd, maar God; door hem ben ik de belangrijkste man van God geworden, de bestuurder van zijn hele huis en heerser over hemel en aarde.' **[20]** God maakt Christus tot een zegen.

En jij? Als jij je spiegelt aan de geschiedenis van Jozef, wat dan? Ik wil graag dat je meeneemt, dat wanneer God je kiest, dat dat tot kritiek en vragen uit je omgeving kan leiden. Ik wil graag dat je meeneemt, dat jouw zorgen en jouw verdriet niet betekenen dat God je in de steek laat; integendeel, Hij vraagt je steeds opnieuw of Hij zelfs dan, zelfs nu jouw Vader mag zijn en of je Hem wilt blijven vertrouwen. Maar eigenlijk wil ik vooral dat je meeneemt: blijf dromen. **[21]**

Blijf dromen. God liet Jozef dromen en precies die dromen maakten Jozef duidelijk dat God een bijzonder plan met hem had. God kan jou ook letterlijk laten dromen en Hij laat mensen ook letterlijk dromen om ze zijn plannen duidelijk te maken. Maar ik denk dat je dat niet nodig hebt om te begrijpen dat de Eeuwige ook met jou zijn plannen heeft. Juist met jou. De Bijbel geeft mij alle redenen om vandaag opnieuw tegen jou te zeggen: jij mag een kleine Jozef zijn. Of ook: jij mag een kleine Jezus zijn. En dus: blijf dromen.

Dit is het plan van God met jou: Hij geeft jou verantwoordelijkheid voor het stukje van zijn wereld om jou heen, de mensen, de dieren, de dingen. En je hoeft geen onderkoning van Egypte te zijn om daar iets mee te doen. God geeft jou de kracht om een zegen te zijn voor het stukje van zijn

wereld om jou heen, de mensen, de dieren, de dingen. En je hoeft niet de levens van honderden mensen te redden om ze toch een stap dichterbij de God van het leven te brengen. God heeft een plan met je en Hij geeft je je leven lang om te ontdekken wat dat is. Wat is waar geloof? Dat ik nieuwsgierig ben naar dat plan van God met mijn leven en met de wereld. Blijf dromen. Blijf geloven. Blijf hopen. Blijf liefhebben.

Amen.